

Risaleleri Şerhetmek ya da Sadeleştirmek Uygun mu?

Risale-i Nur, kendine has, bedi' bir üslûba sahiptir. Müellifin ifadesiyle Risale-i Nur;

“Ne Şarkın malumatından, ulûmundan ve ne de Garbın felsefe ve fûnununun gelmiş bir mal ve onlardan iktibas edilmiş bir nur değildir. Belki semavî olan Kur’ânın, Şark ve Garbın fevkindeki yüksek mertebe-i arşisinden iktibas edilmiştir.”(1)

Risale-i Nurlar 1926-1950 yılları arasında yazıldı. O günlerden bu günlere Türk dilinde çok şeyler değişti ve değiştirildi. Dilin bazı kelimelerinin zamanla değişmesi fitri bir seyir olmakla beraber, ülkemizde bazıları ecdatla bizi bağlayan en mühim köprü olan dili tahrip ettiler. Bunun sonucu olarak, elli yıl öncesinin kıymetli eserlerini insanımız anlamakta cidden zorlanıyor. Maalesef, **“Dilaçar”** gibiler, nesiller arasında derin uçurumlar açabilmişlerdir. Ömer Nasuhi Bilmen’in Büyük İslâm İlmihali ve Hamdi Yazır’ın Hak Dini Kur’ân Dili isimli eserleri, Risale-i Nur’la aynı dönemde yazılmıştır. Bu iki önemli eser, yeni neslin muhatap olabilmesi için sadeleştirilmiştir.

Bazıları, **“Risale-i Nur da sadeleştirilsin”** temayülündedir. Bu meselede bir kaç noktaya dikkat çekmekte fayda görüyoruz:

- 1.** Risale-i Nur, ecdadımızın diliyle aramızda tek köprü olarak kalmıştır. Hiç olmazsa bu köprüyü ortadan kaldırmamak lâzımdır.
- 2.** Asıl hizmet, Risale-i Nurları halkın seviyesine indirmek değil, halkı Risale-i Nurların seviyesine çıkarmaktır.
- 3.** Sadeleştirilmiş bir Risale-i Nur; üslubundan, letâfetinden, tesirinden çok şey kaybedecektir. Eserin orijinali **“fikir komandoları”** yetiştirirken, sadeleşmiş hali bunu gerçekleştiremeyecektir.
- 4.** Bu eserlerde geçen ve şimdiki nesle yabancı gelen temel kelimeler bin kadardır. Birkaç aylık bir çalışmayla bunlara aşına olmak mümkündür. Bunu bırakıp kolaya yönelmek kahramanlık değildir. Unutmamak gerekir ki,

“Zorlukla beraber bir kolaylık vardır.”(İnşirah, 94/5)

5. İnsan, kelimelerle konuşur, kavramlarla engin bir tefekküre ulaşır. Bu eserlerde geçen Kur'ânî istihlaları, cılız ifadelerle karşılayabilmek mümkün değildir. Yeni nesli, böyle istihlaldan mahrum etmeye hakkımız yoktur.

6. Risalelerin kelimelerine yabancı kalanlar, lügat kullanarak bu eksiklerini tamamlayabilirler. İsterlerse de lügatli olarak basılan nüshalardan okuyabilirler. Bu, onların tercihine kalmış bir durumdur. Mühim olan anlamak ve istifade etmektir. Bediüzzaman Hazretlerinin [İşaratü'l-i'caz](#) tefsiri için ifade ettikleri aşğıdaki sözler, ilerde bu eserler üzerinde bazı çalışmaların yapılabileceği -şerh gibi- şeklinde kanaatimiz vardır. Ancak Risalelerin sadeleştirilmesiyle ilgili olarak hatıralarda ve Risale-i Nur külliyyatından herhangi bir malumata sahip değiliz.

"Belki inşaallah, şu cüz-ü tefsir ve altmış altı adet, belki yüz otuz adet Sözler ve Mektubat risaleleriyle beraber me'haz olursa, ileride bahtiyar bir heyet öyle bir tefsir-i Kur'ani yazsın, inşaallah..."(2)

İzahta bazı farklı tarzlar olabilir. İşin ehli olup Risaleleri bulandırmadan izahatta bulunan ehli ilmin yaptığı bazı açıklamalar faydadan hali değildir. Çünkü önemli olan insanların anlayıp istifade etmesidir. Tabi her şeyde aşırılık iyi değil. **Hiç izah etmemekte iyi değil, çok izah yapıp okunan cümleyi unutmak veya unutturmak da iyi değildir.** Çok fazla mutaassıp olmaya gerek yok. Risaleleri dar kalıplara sıkıştırmadan yerine göre yapılabilen makul izah faydalı olur kanaatindeyiz.

Konu tartışmalı bir konudur. Bu konuda farklı meşrepler ortaya çıkmıştır. Her birinin kendine göre haklılık payı olabilir. Nasip olursa ilerde sitemizde bu konuda makale neşredeceğiz. Ancak şimdilik şu kadarını söyleyebiliriz:

- *Risalelerin zaten kendisi izahattır.* Kur'an izah edilirken -ihtiyaç olan yerlerde- Risalelerin izah edilmesi gayet normal bir durumdur. Risalelerde öyle cümleler var ki, belli bir alt yapı olmadan anlaşılmaz. Özellikle umuma bakan derslerde buraların açıklanması bir zorunluluktur. Mesela;

"Ruh zîhayat, zîşuur, nuranî, vücud-u haricî giydirilmiş, câmi', hakikatdar, külliyyet kesbetmeğe müstaid bir kanun-u emrîdir."(3)

"Âmm, hâssa delâlât-ı selâsenin hiçbirisiyle delâlet etmez."(4)

- Bazılarının izahları izah olmaktan ziyade adeta bir sohbe dönüşmekte, bu da dersin Risale dersi olmasını ortadan kaldırmaktadır. Böyle naehillerin tavırları izaha karşı haklı olarak bazılarında bir antipati meydana getirmiştir. Yani bir ifrat ve tefrit

söz konusudur. Ortasını bulmak gerekir, gerekli yerlerde gereken açıklama yapılmalı dersin ahengi ve bütünlüğü zedelenmemelidir.

- *Hizmette tek metot değil muhtelif metotlar olabilir. "İlla bu budur" demek yerine herkes kendi metoduyla yoluna devam eder ve başkasına ilişmezse problem kalmaz.*

Dipnotlar:

(1) bk. [Şualar, Birinci Şua.](#)

(2) bk. [İşaratü'l-İ'caz, Tenbih.](#)

(3) bk. [Sözler, Yirmi Dokuzuncu Söz, İkinci Maksat.](#)

(4) bk. [Muhakemat, Birinci Makale.](#)